

Бончук И.И.

УДК 61

**САНАТОРНО-КУРОРТНОЕ ЛЕЧЕНИЕ И ИППОТЕРАПИЯ
ПРИ СКОЛИОТИЧЕСКОЙ БОЛЕЗНИ**

Сколиоз – боковое искривление позвоночника во фронтальной плоскости с ротацией тел позвонков по вертикальной оси. Тяжесть сколиоза характеризуется степенью искривления. Прогрессирование деформации зависит от возраста больного ребенка, типа и степени искривления, а также этиологии. Оно продолжается с ростом ребенка и достигает максимума в пубертатный период: у девочек 11-13 лет, а у мальчиков – в 14-15 лет.

Принципы консервативного лечения сколиоза заключаются в режиме разгрузки позвоночника и общеукрепляющем лечении с использованием курортных факторов. В соответствии с наличием медленно прогрессирующих и бурно прогрессирующих сколиозов консервативное лечение должно проводиться в специализированных школах-интернатах, санаториях для детей с опорно-двигательного аппарата. Показанием к направлению на санаторно-курортное лечение служат сколиозы 1,2,3 и 4 степени.

В комплекс санаторно-курортного лечения входят :

- 1) общеукрепляющее лечение с применением витаминов. Рациональное питание;
- 2) ортопедические методы лечения с использованием укладок, гипсовых кроваток;
- 3) Лечебная физическая культура и массаж;
- 4) бальнеогрязелечение, аппаратная физиотерапия.

Бальнеолечение применяют в виде хлоридных натриевых ванн концентрации 20-40 г/л при температуре воды 37-36с через день, с экспозицией 10-15 мин в зависимости от возраста. Детям ослабленным, склонным к частым интеркуррентным заболеваниям, применяются термальные хлоридные натриевые ванны. В виде последовательного курса с интервалом 1-2 мес проводится грязелечение: грязевая аппликация вдоль позвоночника и на воротниковую зону. Температура грязи 38-40*с, по 10-12 мин. Детям до 10 лет-10 процедур, старше 10 лет-12 процедур через день. Как самостоятельный курс лечения после проведения грязелечения либо в чередовании с грязелечением проводится гидрокинезотерапия в бассейне при температуре воды 30-33*С по 10-15 мин. Ведущая роль в реабилитации больных сколиозом принадлежит ЛФК. Она способствует формированию рационального мышечного корсета, удерживающего позвоночный столб в положении максимальной коррекции. Индивидуализация лечебного воздействия достигается комплектованием групп до 10 человек, одинаковых по возрасту.

Занятия проводятся 3 раза в неделю по 30 минут. Используются ассиметричные коррегирующие упражнения с целью уменьшения сколиотического искривления, которые подбираются индивидуально. Они тренируют ослабленные и растянутые мышцы, особенно трапецевидные и лопаточные на стороне сколиоза.

Применяются общеразвивающие упражнения которые включают в себя упражнения общеукрепляющего характера на все мышечные группы, упражнения на равновесие, вытяжение и расслабление. В качестве дополнительного метода для улучшения функции спины проводят массаж мышц спины, шеи, грудной клетки, живота, ягодиц, с давлением не выше 1,5 атм не более 10 мин детям до 10 лет; до 15 мин-детям старше 10 лет; на курс лечения 10-15 процедур. Летом этот комплекс дополняется морскими купаниями. На курс-не менее 25 морских купаний ежедневно.

Во время плавания обеспечивается естественная разгрузка позвоночника, происходит самовытяжение во время скольжения, исчезает ассиметричная работа межпозвоночных мышц, укрепляются мышцы живота, спины. Подбор плавательных движений учитывает степень сколиоза. Плавание в позе коррекции после освоения техники брасса на груди должно занимать на занятии 40-50% времени. Широко проводится круглосуточная аэротерапия, а летом солнечные ванны рассеянной и суммарной радиации. При 4 степени сколиоза на первый план выдвигается задача не коррекции деформации, а улучшение общего состояния организма, функционального состояния сердечно -сосудистой дыхательной систем. Рекомендуется использование симметричного плавания, плавание на короткие дистанции.

В последние годы в лечении диспластического сколиоза 1 степени применяется иппотерапия. Иппотерапия- есть не что иное как, как форма лечебной физической культуры (ЛФК), где в качестве инструмента реабилитации выступают лошадь. Процесс верховой езды и физические упражнения, выполняемые человеком во время верховой езды. Во время движения лошади туловище всадника выполняет те же движения, как при ходьбе. Функцию нижних конечностей выполняют конечности лошади, нагрузка на мышцы туловища акцентирована, вследствие чего происходит коррекция искривления в сторону уменьшения угла искривления. Таким образом санаторно-курортное лечение и иппотерапия дает положительный эффект при лечении сколиоза.

Источники и литература:

1. Беленький В. Е. Биомеханические аспекты патогенеза и лечения диспластического сколиоза : дис. ... д-ра мед. наук / В. Е. Беленький. – М., 1981.
2. Шмал В. А. К вопросу о возможностях консервативного лечения сколиоза / В. А. Шмал // Ортопед. Травматол. – 1990. – № 3. – С. 74-76.
3. Волков М. В. Детская ортопедия / М. В. Волков, В. Д. Дедова.– М., 1972. – 240 с.
4. Фищенко В. Я., Улещенко В. А., Вовк М. М. – К., 1994. – С. 188.
5. Карачевцева Т. В. Бальнеотерапия при заболеваниях в детском возрасте / Т. В. Карачевцева. – М. : Медицина, 1980. – С. 378-380.

6. Яровой В. К. Методические аспекты организации и проведения иппотерапии, как реабилитационного комплекса / В. К. Яровой, Р. А. Пополитов // Адаптаційні можливості дітей та молоді : 6 Міжнар. наук. – практ. конф. – Одеса, 2006. – С. 311-313.

Пашенцева Г.В.

УДК 502.34+502.36

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНА ТЕРИТОРІЯ

Сталий розвиток та екологічна безпека України, висока якість життя і здоров'я її населення можуть бути забезпечені тільки за умови збереження природних систем. У зв'язку з цим підтримання відповідного рівня якості довкілля можливо за умови рішення задач забезпечення екологічної безпеки: потенційно небезпечних видів виробництва, реабілітації територій і акваторій, постраждалих внаслідок техногенного впливу на навколишнє середовище, підтримки і коригування фізіологічного стану організму людини в процесі оздоровлення і всебічного розвитку рекреаційних територій. Останнє завдання має особливе значення, тому що спрямовано на вирішення триєдиного завдання: соціального – забезпечує розвиток генофонду нації, економічного – забезпечує розвиток інфраструктури рекреаційних територій і зростання зайнятості населення, екологічного – сприяє збереженню природного потенціалу території. Все це підтверджує актуальність питання, що розглядається.

Метою дійсної наукової роботи є виведення синтезованого поняття рекреаційна територія і розкриття її особливостей.

В сучасний час в спеціальній літературі ведеться дискусія щодо понятійного апарату: рекреаційна територія, зона, місцевість. До недавнього часу використовувався термін «землі природно-заповідного фонду», під якими розуміють «землі заповідників, пам'яток природи, природних (національних), дендрологічних і ботанічних садів [1,с.23]. Однак він неадекватно відображає сутність статусу і режиму використання цих земель. У повсякденному житті це призвело до вільного трактування доцільності, можливості та ступеня їх використання в господарській діяльності. Так український вчений О. С. Лесів відзначає «недостатня конкретизація терміну землі природно-заповідного фонду призвело до розвитку екстенсивного природокористування та застосування «брудних» схем захвату цінних земель різним «дільцями» [3,с.35]. Сьогодні можна говорити про повсюдне порушення українського законодавства використання цих земель, що виражається в: здійсненні господарської та рекреаційної діяльності на певній частині земель природно-заповідного фонду з встановленням особливого режиму на підставі судових рішень, здійсненні господарської діяльності у місцях проживання нечисленних етнічних груп і народностей під приводом захисту їх культурних традицій і цінностей. Тому введення в науковий обіг терміна «особливо охоронювані території» було спробою об'єднати всі категорії природних комплексів (курортні, лікувально-оздоровчі), взятих під охорону державою, і виключити можливість переведення їх у приватну власність. До їх складу можна віднести «земельні ділянки, що мають особливе природоохоронне, наукове, історико-культурне, естетичне, рекреаційне, оздоровче й інше значення. Однак таке трактування не пояснює можливість їх використання. У зв'язку з цим можна погодитися з точкою зору українського вченого Б. Р. Васильченко, який відзначає «значення має не відділення земель і надання їм статусу особливо охоронюваних державою, а розкриття напрямків подальшого їх використання» [2,с.82]. Крім того, надання землям такого статусу призвело до необхідності державного фінансування заходів з підтримки їх природного характеру, що в умовах фінансово-економічної кризи здійснити вкрай важко.

Український вчений О. М. Олеш пропонує ввести в науковий обіг поняття курортно-рекреаційна місцевість, тобто та, яка «розташовується на землях курортних, особливо охоронюваних об'єктів, які використовуються суб'єктами рекреаційного господарства в економічних і соціальних інтересах» [5,с.23]. Однак поняття місцевість включає до себе землі природних ландшафтів, які можуть виходити за межі особливо охоронюваних територій, курортні населені пункти. У цьому випадку діють різні підходи до організації та ведення діяльності безпосередньо в населеному пункті і землях, що мають статус особливо охоронюваних. На наш погляд, дане визначення містить у собі порушення законодавства щодо ведення суб'єктами рекреаційного господарства своєї діяльності на таких територіях. Як зазначає український вчений Є. Г. Свирид «господарська діяльність на землях, які мають статус особливо охоронюваних, означає поступове і цілеспрямоване виведення цих земель з під контролю держави за схемою оренди та поступове привласнення комерційними структурами» [6,с.34].

Російський вчений В. І. Соколов рекомендує використовувати поняття «лікувально-оздоровча місцевість», під якою пропонує розуміти «природну територію, яка має мінеральні та термічні води, лікувальні грязі, озокерит, ропу лиманів та озер, кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації [7,с. 21]. При цьому він не згадує чи повинні бути ці території освоєними, тобто чи обов'язково на них наявність об'єктів санітарно-курортного призначення. На наш погляд, використання цих територій повинно здійснюватися тільки через систему об'єктів спеціалізованого призначення. Це сприяє їх раціональному використанню в суворій відповідності з їх хіміко-фізичними властивостями. В іншому випадку, це може призвести до розвитку несанкціонованого використання та переміщення, що призведе до порушення балансу природного ландшафту.

Турецький учений Ірзид Озіл висловлюється про необхідність використовувати поняття землі рекреаційного призначення, тобто «землі, виділені у встановленому порядку, призначені і які використовуються для організованого масового відпочинку і туризму населення» [4,с.24]. При цьому вони включають до себе земельні ділянки, зайняті готелями, туристичними базами, спортивно-оздоровчими комплексами, туристичними стежками, лісопарками. У даному визначенні робиться акцент на проведення організованого відпочинку та